

Ylivieskan seurakunnan kirkkoherra Eija Nivalan virkaan asettaminen Suvannon kappelissa 17.2.2019 klo 10

3. sunnuntai ennen paastonaikaa
Ansaitsematon armo
Matt. 20: 1-16

Jeesus sanoi:

"Taivasten valtakuntaa voi verrata isäntään, joka aamuvarhaisella lähti palkkaamaan työmiehiä viinitarhaansa. Hän sopi miesten kanssa yhden denaarin päiväpalkasta ja lähetti heidät viinitarhaan. Päivän kolmannella tunnilla hän lähti taas ulos ja näki, että torilla seisoivat vielä miehiä jouten. 'Menkää tekin viinitarhaan', hän sanoi heille, 'minä maksan teille sen, mitä kuuluu maksaa.' Miehet lähtivät. Kuudennen ja yhdeksännen tunnin aikaan isäntä lähti taas ulos ja teki samoin. Kun hän sitten meni ulos yhdennellätoista tunnilla, hän näki vieläkin muutamia joutilaita ja kysyi heiltä: 'Miksi te seisotte täällä kaiken päivää toimettomina?' 'Kukaan ei ole palkannut meitä', he vastasivat. Hän sanoi miehille: 'Menkää tekin minun viinitarhaani.'

Kun sitten tuli ilta, viinitarhan omistaja sanoi tilanhoitajalleen: 'Kutsu työmiehet ja maksa heille palkka, viimeksi tulleille ensin ja ensimmäisille vasta sitten.' Ne, jotka oli palkattu yhdennellätoista tunnilla, tulivat ja saivat kukin denaarinsa. Kun ensiksi palkatut tulivat, he luulivat saavansa enemmän, mutta hekin saivat vain denaarin. Silloin he nostivat metelin ja sanoivat isännälle: 'Nämä viimeksi tulleet tekivät työtä yhden ainoan tunnin, ja silti sinä annat heille saman kuin meille, jotka olemme kantaneet päivän kuorman ja helteen.' Mutta isäntä sanoi yhdelle miehistä: 'Ystävänä, enhän minä tee sinulle vääryyttä. Emmekö me sopineet denaarista? Ota omasi ja mene. Minä tahdon maksaa tälle viimeksi tulleelle saman kuin sinulle, ja kai minä saan omallani tehdä mitä haluan? Katsotko sinä karsaasti sitä, että minä olen hyvä?'

Näin viimeiset tulevat ensimmäisiksi ja ensimmäiset viimeisiksi."

Jeesuksen vertauksellaan piirtämässä kuvassa on joitakin itselleni tutuntuntuja piirteitä. Kun liki 20 vuotta sitten asetuimme asumaan

eteläangolalaiseen Shangalalan kylään, mieheni Juha alkoi hetimiten kohentaa pihapeltoja puutarhan perustamiseksi. Avukseen hän löysi työmiehen ja toisenkin. Suurta palkkaa ei voinut luvata, mutta kutsuimme heidät samaan pöytään. Tuntui tärkeältä jakaa ateria ja samalla myös elämää yhdessä. Eikä aikaakaan, kun meitä oli usein toistakymmentä syöjää saman pöydän ääressä. Jossain vaiheessa miehet sitten itse kokivat, ettei heidän sittenkään sopinut istua kesken päivän meidän kanssamme. Eivät muutkaan kylän työntekijät syöneet työnantajiansa pöydissä.

Puutarha alkoi tuottaa satoa jopa torilla myytäväksi asti: tomaattia, kaalia, maissia, sipulia, paprikaa, jopa sikäläisittäin oudompia porkkanoita, punajuuria ja salaattia. Syntyi ajatus hedelmäpuuntaimien kasvattamisesta ja puiden istuttamisesta hedelmätarhaksi asti. Puiden kasvua odotellessa muita puutarhatuotteitakin voisi kasvattaa uudella alueella entistä paremmin. Tarvittaisiin lisää työväkeä ja kastelujärjestelmä.

Vain muutama ääneen lausuttu ajatus kiiri nopeasti laajalle ilman puhelinverkkoa tai edes kulkuvälineitä. Seuraavana aamuna herättyämme pihalla oli jo joitakin työnhakijoita odottamassa. He saivat kirjoittaa nimensä paperiin, että se jäisi muistiin, kun olisi uusien työntekijöiden palkkaamisen aika. Seuraavana aamuna uusia työnhakijoita oli jonoksi asti. He olivat kuulleet, että puutarhalla otetaan nimiä ylös ja työtä on luvassa. He eivät jääneet torille odottamaan kutsua, vaan osoittivat itse mitä suurinta aktiivisuutta. Oman nimen kirjoittaminen sopi hyvin rekrytointiprosessin ensimmäiseksi vaiheeksi. Osa joutui turvautumaan ystävän apuun.

Jokainen työpäivä alkoi puutarha- ja rakennusmiesten yhteisellä aamuhartaudella. Läheisellä klinikalla, raamattukoululla ja kirkon toimistolla samoin. Aamun virsi soi työn lomassa pitkin päivää. Joukko piti yhdessä huolta siitä, että jokainen oli aloittamassa päivää sovittuun aikaan ja jatkoi työpäivän päättymiseen saakka. Kun hämmästelimme päiväpalkan pienuutta, meitä opetettiin, ettei puutarhamiehen sopinut saada samaa palkkaa kuin sairaanhoitajan eikä hänen niin kuin papin. Toisaalta tiesimme, että jokaisella oli tehtävästä riippumatta oma

perhekuntansa ruokittavana. Joka tapauksessa sopimusneuvotteluista ja oikeudenmukaisuudesta huolehdittiin paikallisesti ja kollegiaalisesti.

Täällä Suomessa me olemme sitoutuneet toimimaan työ- ja virkaehtosopimusten mukaisesti. Viime kuukausina olemme seurakunnassa valmistelleet palkkausjärjestelmäämme kuuluvan suorituslisän käyttöönottoa. Keskeistä on asettaa kunkin työlle tavoitteet ja arvioida niiden toteutumista. Erityisen hyvin työssään suoriutunut tai normaalia parempaa vuorovaikutusta osoittanut työntekijä voi saada hyvää työstään hiukan parempaa palkkaa.

Toki tätä voi perustella niin työnantajan kuin työntekijänkin näkökulmasta, mutta kyllä huoli ja ahdistuskin on yhteinen. Onnistummeko näin lisäämään työmotivaatiota, parantamaan työn tulosta, tekemään oikeita asioita ja toimimaan oikeudenmukaisesti? Miten vältämme ikaikaisen, päivän evankeliumistakin kuultavan epäoikeudenmukaisuuden kokemuksen ja jopa kateuden tunteet? Päivän kuorman ja helteen kantaneet, vuosia uurastaneet saattavat saada vain saman palkan kuin he, jotka näyttävät päässeen vähemmällä. Tai joku saa palkkion vaivoistaan toisen jäädessä ilman lisäansiota.

Kun Jeesus puhuu viinitarhasta, hän ei puhu Shangalalan puutarhasta eikä Ylivieskan seurakunnan työyhteisöstä. Hän puhuu taivasten valtakunnasta ja sen isännästä. Hänen vertauksensa päähuomio kohdistuu viinitarhan isäntään, joka on ja jolla on oikeus olla hyvä: *'Ystävänä, enhän minä tee sinulle vääryyttä. Emmekö me sopineet denaarista? Ota omasi ja mene. Minä tahdon maksaa tälle viimeksi tulleele saman kuin sinulle, ja kai minä saan omallani tehdä mitä haluan? Katsotko sinä karsaasti sitä, että minä olen hyvä?'*

Ei Jeesus anna tässä ohjeita sen paremmin työntekijän kuin työnantajankaan toiminnalle. Ymmärrämme, että reaali maailmassa työmarkkinat tai työyhteisöt eivät toimi vertauksen mallin mukaisesti. Ei tässä ole kyse kenestä tahansa työnantajasta eikä palkan oikeudenmukaisuudesta, vaan itse Jumalasta ja hänen armostaan. Tässä maailmassa työntekijä on palkkansa ansainnut, mutta taivasten valtakunnassa armo kuuluu kaikille yhtäläisesti eikä sitä ansaita millään

suorituksilla. Se on silkkaa Jumalan hyvyyttä. Jumala on hyvä ja armollinen.

Kun käänän Raamatustani päivän evankeliumitekstiä edeltävälle sivulle, huomaan, että Jeesus on vasta käynyt rikkaan nuorukaisen kanssa keskustelua elämää suuremmista kysymyksistä: *"Opettaja, mitä hyvää minun pitää tehdä, jotta saisin iankaikkisen elämän?"* Käskeyjä on noudatettu, mutta omaisuudesta luopuminen osoittautuu ylivoimaiseksi. Pelastumisen mahdolluutta ihmetteleville oppilailleen Jeesus vastaa: *"Ihmiselle se on mahdotonta, mutta Jumalalle kaikki on mahdollista."*

Päivän vertaus saattaa olla Jeesuksen vastaus Pietarin tinkaamiseen: *"Entä me? Me olemme luopuneet kaikesta ja seuranneet sinua. Mitä me siitä saamme?"*

Jo edellä ja kaikeksi lopuksi Jeesus sanoo, että monet ensimmäiset tulevat viimeisiksi ja viimeiset ensimmäiseksi. Publikaanit ja syntiset menevät ennen hurskaita Jumalan valtakuntaan. Sen valtakunnan arvot ovat ihan toisenlaiset kuin meidän. Jokainen kelpaa ja pelastuu yksin armosta. Koska Jumala on hyvä.

Yksin armosta, näin yksinkertaista ja kuitenkin niin vaikeaa. Haluaisimme edes viime hetkellä ansaita denaarimme tai luulemme kasanneemme niitä myös pahan päivän varalle. Kateus, itsekkyyys, vallanhalu ja kunnianhipeys ovat niin lähellä meitä ja kaukana armosta.

Vuosien varrella mieheni Juha on toistanut lapsille ja välillä minullekin ajatusta, että riittää, kun yrittää parhaansa. Olen kuullut lauseessa niin lain kuin evankeliuminkin äänen riippuen tilanteesta ja ennen muuta omasta mielentilasta. Lailta se on kuulostanut silloin, kun on tuntunut, ettei millään jaksaisi yrittää parastaan. Vapauttavalta evankeliumilta taas silloin, kun itsekin on tiennyt tehneensä työtä parhaansa mukaan.

Muistaisipa opettaja tai kuka tahansa aikuinen sanoa yhä uudestaan lapsille ja nuorille kannustavasti ja rauhallisesti, että parhaansa tekeminen riittää. Tai työnantaja työntekijälle. Siinä olisi vahva viesti hyväksymisestä ja rohkaisemisesta. Kunpa meille jokaiselle joku välillä

sanoisi näitä sanoja ja katsoisi hyväksyvästi. Tokihan jossain syvällä meissä tuo lause kaikuu: parhaansa tekeminen riittää. Mutta väsymyksen hetkellä ja epäilyksen aallokossa tuntuu joskus päällimmäiseksi kiirivän kysymys: Riittääkö sittenkään? Mikä riittää? Onhan sen riitettävä?

Päivän toinen lukukappale tuntuu tuovan jaksamisensa kanssa painivalle ja omaa suoritustaan epäilevälle vain lisää painetta. Juoskaa, kilpailkaa, vain yksi voi voittaa! Parhaansa tekeminen riittää, kun sen tekemisen takana on vilpitön halu ja pyrkimys yhteiseen hyvään. Mutta armo voi osua kohdallemme myös sellaisena hetkenä, jolloin emme ole jaksaneet edes yrittää.

Angolassa ollessamme kylvimme ja istutimme, kastelimme ja kokosimme satoakin. Konkreettisesti se tapahtui puutarhassa, mutta papiksi koulutettujen ja vihittyjen kautta uskon myös raamattukoululla tehdyn työn kantaneen ja yhä kantavan hedelmää. Yritimme parhaamme. Vaikeuksien keskellä ja sairaana se ei ollut kovin paljon. Kerran tuollaisella hetkellä jo eläkkeelle jäänyt kirkonjohtaja tatekulu Noa Ndeutapo, pieni suuri mies, koputti oveemme, astui sisään ja tuntui tietävän, mitä mielessäni liikkui. "Ei sinun muuta tarvitse, kuin olla täällä meidän keskellä. Se rohkaisee meitä, kun lapset juoksevat pihalla, kun pysytte täällä rinnallamme. Se riittää."

"Se joka on saanut paljon anteeksi, se rakastaa paljon", sanoi Jeesus kerran fariseuksen huoneessa. Parhaimmillaan ja arkisimmillaan armon tuoja on joku läheltämme. Juuri silloin sitä vähiten ansaitsemme.